Podstawy sztucznej inteligencji Sprawozdanie ćwiczenie 3 Budowa i działanie sieci wielowarstwowej

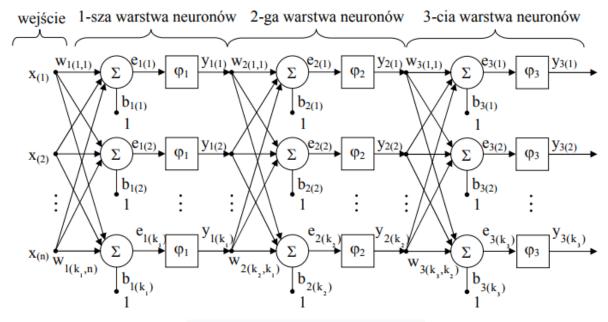
Cel:

Celem ćwiczenia było poznanie budowy i działania wielowarstwowych sieci neuronowych poprzez uczenie z użyciem algorytmu wstecznej propagacji błędu rozpoznawania konkretnych liter alfabetu.

Wiedza:

W zadaniu wykorzystałam trójwarstwową sieć neuronową.

Składa się ona ze zbioru neuronów logicznie rozmieszczonych w trzech warstwach, gdzie wyróżnia się warstwę wejściową, zbierającą dane, warstwę wyjściową, wysyłającą sygnał oraz pośredniczące pomiędzy warstwami wejściową i wyjściową warstwy ukryte. W sieci neuronowej trójwarstwowej występuje warstwa wejściowa, dwie warstwy ukryte oraz warstwa wyjściowa.

Schemat trójwarstwowej sieci neuronowej.

Jako algorytm uczenia zastosowałam **algorytm wstecznej propagacji błędu**. Metoda ta służy do obliczenia optymalnego zestawu wag.

Ogólny schemat procesu trenowania algorytmem wstecznej propagacji:

- 1. Ustalenie topologii sieci.
- 2. Losowa inicjacja wag na małe wartości.
- 3. Dla danych wejściowych ustalamy wartości wyjściowe, dla każdej warstwy.
- 4. Każdy neuron wyjściowy oblicza swój błąd, oparty na różnicy pomiędzy obliczoną odpowiedzią a poprawnym wynikiem.
- 5. Błędy propagowane są do wcześniejszych warstw.
- 6. Każdy neuron modyfikuje wagi na podstawie wartości błędu.
- 7. Wykonanie kroków od 3. dla wszystkich pozostałych danych uczących. Gdy wszystkie zostaną użyte, losowa zmienia ich kolejności i wykorzystywanie powtórne.
- 8. Zakończenie, gdy średni błąd na danych testowych przestanie maleć.

Zadania, które wykonałam w ramach ćwiczenia:

 Utworzyłam dane uczące i testujące, zawierające 20 dużych kolejnych liter alfabetu łacińskiego w postaci tablicy 4x5 pikseli dla jednej litery

	,	_	, , ,
H	0 1	1 0	1 0 0 1
	1 0	0 1	1 0 1 0
	1 1	1 1	1 1 0 0
	1 0	0 1	1 1 0 0
	1 0	0 1	1 0 1 0
B	1 1	1 0	1 0 0 0
	1 0	0 1	1 0 0 0
	1 1	1 0	1 0 0 0
	1 0	0 1	1 0 0 0
	1 1	1 0	1 1 1 1
C	0 1	1 0	1 0 0 1
	1 0	0 1	1 1 1 1
	1 0	0 0	1 0 1 1
	1 0	0 1	1 0 0 1
	0 1	1 0	1 0 0 1
D	1 1	1 0	1 0 0 1
	1 0	0 1	1 0 0 1
	1 0	0 1	1 1 0 1
	1 0	0 1	1 0 1 1
	1 1	1 0	1 0 0 1
П	1 1 1 0 1 1 1 0 1 1	1 1 0 0 1 0 0 0 1 1	0 1 1 0 1 0 0 1 1 0 0 1 1 0 0 1 1 0 0 1 0 1 1 0
F	1 1	1 1	1 1 1 0
	1 0	0 0	1 0 0 1
	1 1	1 0	1 1 1 0
	1 0	0 0	1 0 0 0
	1 0	0 0	1 0 0 0
G	0 1	1 0	1 1 1 0
	1 0	0 0	1 0 0 1
	1 0	1 1	1 1 1 0
	1 0	0 1	1 0 1 0
	0 1	1 0	1 0 0 1
H	1 0	0 1	0 1 1 0
	1 0	0 1	1 0 0 0
	1 1	1 1	0 1 1 0
	1 0	0 1	0 0 0 1
	1 0	0 1	0 1 1 0
I	1 1 0 1 0 1 0 1 1 1	1 0 0 0 0 0 0 0 1 0	1 1 1 0 0 1 0 0
	1 1 0 0 0 0 1 0 1 1	1 1 0 1 0 1 0 1 1 1	1 0 0 1 1 0 0 1 1 0 0 1 1 0 0 1 0 1 1 0

Tablice z graficznym i binarnym przedstawieniem danych uczących.

Tablice składające się z 20 pól, czarnych - 1 lub białych - 0.

Czarne pole oznacza, że w danym miejscu występuje element litery.

- Implementacja
 - Zainicjowałam zmienną start, która reprezentuje maksymalną oraz minimalną ilość wejść do sieci.
 - o Ustawiłam ilość neuronów w każdej warstwie sieci w zmiennej wyjścia_s
 - Wprowadziłam dane uczące w postaci binarnej zapisanej kolumnowo do zmiennej WEJSCIE.
 - Wygenerowałam trójwarstwową sieć neuronową przy użyciu narzędzi z biblioteki Matlaba Neutral Network Toolbox.
 - Zainicjowałam zmienną WYJSCIE, której przypisywane były wyniki trafienia żądanej litery.
 - Użyte metody i zmienne w implementacji:
 - funkcja newff(start, wyjścia_s, {'tansig', 'tansig', 'tansig'}, 'traingda'),
 która tworzy sieć neuronowa
 - zmienna start, która reprezentuje maksymalną oraz minimalną ilość wejść do sieci.
 - zmienna *wyjścia*_s z liczbą elementów wektora wyjściowego
 - parament tansig, określający funkcję aktywacji tangens hiperboliczny, użyty trzykrotnie, do stworzenia trójwarstwowej sieci
 - funkcja traingda, która analizuje wartości wag oraz odchylenia zgodnie ze spadkiem gradientu z adaptacyjną szybkością uczenia
 - zmienna net, do której przypisywana jest nowo tworzona sieć
 - net.trainParam.x ustawianie wartości parametrów treningu
 - dane uczące WEJSCIE, dane wyjściowe odpowiadające danym uczącym (1 – trafienie, 0 – błąd) WYJŚCIE
 - funkcja train(net, WEJSCIE, WYJSCIE), do uczenia sieci z wykorzystaniem danych
- Przeprowadziłam proces uczenia dla różnych wartości parametrów oraz przetestowałam działanie sieci.

W celach testowych jedną z wprowadzonych zmiennych zniekształciłam, aby sprawdzić jak sieć poradzi sobie z realizacją tego zadania.

	1	0	0	1	
	0	0	1	0	
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	
	1	0	1	0	

Graficznie przedstawiona błędna zmienna wprowadzona dla testów.

Dla różnych wartości współczynnika uczenia, algorytm wskazywał różne litery. Liczbę epok ustawiłam jednakową dla każdego testu (10000).

Współczynnik uczenia	0,001			0,01			0,1		
Interpretowana litera	P - 0,8770			I - 0,8987			D - 0,9221		
	1 1 1 0 0 1 1 1 1 0 0 1 1 0 0 0 0 1 0 0 0 0				1 1 1 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 1 1 1 0		D	1 1 1 0 1 0 0 1 1 0 0 1 1 0 0 1 1 1 1 0	

Tabela przedstawiające wartości najbliższe 1 (podobieństwo do uczonej litery) dla danego współczynnika uczenia.

Przetestowałam działanie procesu uczenia dla funkcji *newff* dla losowo wybranych liter. Im wartość bliższa 1, to testowana litera jest literą szukaną przez użytkownika. Na początku wartości sprawdziłam dla współczynnika uczenia równego 0,1. Zmniejszanie współczynnika nieznacząco zmieniało wartości. Wszystkie litery, które były wprowadzone w danych uczących są rozpoznawalne

W poniższej tabeli umieściłam wyniki zmiennej efekt.

prawidłowo.

	Wartości dla żądanych liter								
	С	F	l L		0				
Α	0,0001	0,0083	0	0	0,0004				
В	0,0006	0,0061	0,0007	0	0,001				
С	0,9757	0,0034	0,0002	0	0,0005				
D	0,0007	0,003	0,0007	0,0005	0,0012				
Е	0,0001	0,007	0,0002	0,0016	0,0007				
F	0,0004	0,981	0,0009	0,0002	0,0007				
G	0,0012	0,0009	0,0004	0,0008	0,0001				
Н	0,0009	0,0062	0,0001	0,0021	0,0011				
ı	0,0006	0,003	0,9709	0,0001	0,0018				
J	0,0018	0,0022	0,0006	0,0002	0,0001				
K	0,0025	0,0047	0,0005	0,0005	0,0008				
L	0,001	0,0019	0,0001	0,9858	0,0009				
М	0,0005	0,0013	0	0,0007	0,001				
N	0,0002	0,0048	0,0002	0,0009	0,0005				
0	0,0014	0,0058	0,0002	0,0006	0,9429				
Р	0,0011	0,0018	0,0003	0,0001	0,0054				
R	0,0013	0,004	0,0002	0,0008	0,0001				
S	0,0001	0,0005	0,0002	0,0001	0,003				
Т	0,0003	0,0018	0,0007	0,0001	0,0015				
U	0,0001	0,0011	0,0001	0,0003	0,0001				

Tabela przedstawia wartości zmiennej efekt dla losowo wybranych liter przy użyciu funkcji newff.

Wnioski:

Na podstawie testów można zauważyć, że program z użyciem funkcji *newff* skutecznie radzi sobie z rozpoznawaniem podanych liter. Natomiast, gdy zniekształcimy litery lub wprowadzimy literę spoza zakresu danych uczących program nie jest wstanie przyporządkować jej poprawnie, przypisuje najbardziej prawdopodobną literę, czasami w sposób losowy.

Wartość współczynnika uczenia wpływa na czas oraz precyzję działania. Im wyższy tym sieć uczy się szybciej, natomiast może generować więcej błędów.

Uczenie liter przez sieć przebiega cyfra po cyfrze reprezentacji binarnej danej litery, a następnie wartości są porównywalne z danymi testowymi. Wynikiem jest wypisanie na ekran litery, której reprezentacja binarna w największym stopni jest podobna do reprezentacji litery w zbiorze danych uczących.

Listing kodu programu wraz z komentarzami:

```
close all; clear all; clc;
%wejscia do sieci oraz minimalne oraz maksymalne wartosci wejsc
start = [0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1;
        0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1;
        0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1;
        0 1; 0 1; 0 1; 0 1; 0 1;];
%wyjscia sieci (ilosc neuronow w kazdej z warstw sieci)
wyjscia s = [40 \ 20 \ 20];
%użycie algorytmu newff
net = newff(start, wyjscia_s,{'tansig', 'tansig', 'tansig'},'traingda');
%kolumnowa reprezentacja binarna 20 duzych liter dla tablicy 4x5
        % A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U
WEJSCIE = [0 1 0 1 1 1 0 1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 0 1 1;
         1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 0 0 0 0 1 1 1 1 1 0;
         0 0 0 0 1 1 0 1 0 1 1 0 1 1 0 0 0 0 0 1;
         1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1 1 1 1 1 1 1 1 0 1;
         0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 1 0 0 0 0 1 0;
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 1 0 0 0 0 0 0;
         1 1 1 1 0 0 0 1 0 1 0 0 1 1 1 1 1 0 0 1;
         1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1;
         1 1 0 0 1 1 0 1 1 0 1 0 0 1 0 1 1 1 1 0;
         1 1 0 0 1 1 1 1 0 0 0 0 1 0 0 1 1 1 0 0;
         1 0 0 1 0 0 1 1 0 1 0 0 1 1 1 0 0 0 0 1;
         1 1 1 1 1 1 1 1 1 0 1 1 1 1 1 1 1 1 0 0 1;
         0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0;
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 1 0 0 1 0 0 0;
         1 1 0 1 1 1 0 1 1 0 1 1 1 1 1 0 1 1 0 0 0;
         0 1 1 1 1 0 1 0 1 1 0 1 0 0 1 0 0 1 1 1;
         1 0 0 0 1 0 0 1 0 1 1 1 1 1 1 0 0 1 0 0 0];
        %A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U
WYJSCIE = [1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %A
         0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %B
         0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %C
         0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %D
         0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %E
         0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %F
         0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %G
         0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %H
         0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %I
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0 0; %J
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0 0; %K
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0 0; %L
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0 0; %M
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0 0; %N
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0 0; %0
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0; %P
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0 0 0; %R
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1 0; \mbox{\ensuremath{\it \$T}}
         0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 1;]; %U
        %ABCDEFGHIJKLMNOPRSTU
```

```
%PARAMETRY TRENINGU SIECI:
                                    %maksymalna ilosc epok
net.trainParam.epochs = 10000;
net.trainParam.mu = 0.001; %wspolczynnik uczenia sieci net = train(net, WEJSCIE, WYJSCIE); %uczenie sieci
%DANE TESTOWE
test_A = [0; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
          1; 1; 1; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1];
test_B = [1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
          1; 1; 1; 0];
test C = [0; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 0;
          1; 0; 0; 1;
          0; 1; 1; 0];
test D = [1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
1; 0; 0; 1;
          1; 1; 1; 0];
test E = [1; 1; 1; 1;
          1; 0; 0; 0;
          1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 0;
          1; 1; 1; 1];
test F = [1; 1; 1; 1;
          1; 0; 0; 0;
          1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 0;
1; 0; 0; 0];
test_G = [0; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 0;
          1; 0; 1; 1;
          1; 0; 0; 1;
          0; 1; 1; 0];
test_H = [1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 1; 1; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1];
test I = [1; 1; 1; 0;
          0; 1; 0; 0;
          0; 1; 0; 0;
          0; 1; 0; 0;
```

1; 1; 1; 0];

0; 0; 0; 1; 0; 0; 0; 1; 1; 0; 0; 1; 0; 1; 1; 1];

1; 1; 0; 0; 1; 0; 1; 0; 1; 0; 0; 1];

1; 0; 0; 0; 1; 0; 0; 0; 1; 1; 1; 1];

test J = [1; 1; 1; 1;

test_K = [1; 0; 0; 1; 1; 0; 1; 0;

test_L = [1; 0; 0; 0; 0; 1; 0; 0; 0;

 $test_M = [1; 0; 0; 1;$

```
1; 1; 1; 1;
          1; 0; 1; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1];
test N = [1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 1; 0; 1;
          1; 0; 1; 1;
          1; 0; 0; 1];
test 0 = [0; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
          0; 1; 1; 0];
test P = [1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
          1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 0;
          1; 0; 0; 0];
test R = [1; 1; 1; 0;
          1; 0; 0; 1;
          1; 1; 1; 0;
          1; 0; 1; 0;
          1; 0; 0; 1];
test_S = [0; 1; 1; 0; 1; 0; 0; 0;
          0; 1; 1; 0;
          0; 0; 0; 1;
          0; 1; 1; 0];
test_T = [1; 1; 1; 0;
          0; 1; 0; 0;
          0; 1; 0; 0;
          0; 1; 0; 0;
          0; 1; 0; 0];
test U = [1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
          1; 0; 0; 1;
          0; 1; 1; 0];
test_BLAD= [1; 0; 0; 1;
           0; 1; 1; 0;
           0; 0; 0; 0;
           0; 0; 0; 0;
           1; 0; 1; 0];
%testowanie dzialania sieci
efekt = sim(net, H testowe);
%szukanie najwiekszej wartości wyjscia
maks = 1;
for i=1:1:20
         if (efekt(maks) < efekt(i))</pre>
                  maks = i;
         end;
end
%wypisywanie wartosci liter - wynik
disp('A: '), disp(efekt(1)); disp('B: '), disp(efekt(2));
disp('C: '), disp(efekt(3)); disp('D: '), disp(efekt(4));
disp('E: '), disp(efekt(5)); disp('F: '), disp(efekt(6));
disp('G: '), disp(efekt(7)); disp('H: '), disp(efekt(8));
disp('I: '), disp(efekt(9)); disp('J: '), disp(efekt(10));
disp('K: '), disp(efekt(11)); disp('L: '), disp(efekt(12));
disp('M: '), disp(efekt(13)); disp('N: '), disp(efekt(14));
disp('0: '), disp(efekt(15)); disp('P: '), disp(efekt(16));
disp('R: '), disp(efekt(17)); disp('S: '), disp(efekt(18));
disp('T: '), disp(efekt(19)); disp('U: '), disp(efekt(20));
```

```
switch maks
        case 1
           disp('Wprowadzono A')
        case 2
           disp('Wprowadzono B')
        case 3
            disp('Wprowadzono C')
        case 4
            disp('Wprowadzono D')
        case 5
            disp('Wprowadzono E')
        case 6
            disp('Wprowadzono F')
        case 7
            disp('Wprowadzono G')
        case 8
           disp('Wprowadzono H')
        case 9
           disp('Wprowadzono I')
        case 10
           disp('Wprowadzono J')
        case 11
            disp('Wprowadzono K')
        case 12
            disp('Wprowadzono L')
        case 13
           disp('Wprowadzono M')
        case 14
            disp('Wprowadzono N')
        case 15
           disp('Wprowadzono O')
        case 16
           disp('Wprowadzono P')
        case 17
            disp('Wprowadzono R')
        case 18
            disp('Wprowadzono S')
        case 19
            disp('Wprowadzono T')
        case 20
            disp('Wprowadzono U')
        otherwise
            disp('Wprowadzono bledna wartosc')
end
```